

Hvor blir pengene av?

MORTEN MALMIN

12 regionale og lokale SpareBank 1-banker er partnere i alliansen

SpareBank 1
SR-BANK

SpareBank 1
SMN

SpareBank 1
NORD-NORGE

SpareBank 1
ØSTLANDET

SpareBank 1
GUDBRANDSDAL

SpareBank 1
HALLINGDAL VALDRES

SpareBank 1
NORDMØRE

SpareBank 1
RINGERIKE HADELAND

SpareBank 1
LOM OG SKJÅK

SpareBank 1
SØRØST-NORGE

SpareBank 1
ØSTFOLD-ÅKERSHUS

SpareBank 1
HELGELAND

De 8 lokale SamSpar-bankene

12 selvstendige, lokale og regionale sparebanker er partnere i SpareBank 1-alliansen. Alliansen er etablert og organisert for å gi bankene styrke og kraft til å drive fremtidsrettet bankvirksomhet lokalt.

SpareBank 1-bankene driver etter den tradisjonsrike grunnpilaren for sparebanker i Norge, som handler om å gi tilbake og løfte lokalsamfunnene der bankene er. Det er denne driftsformen som skiller sparebankene fra forretningsbankene. De deler overskuddene lokalt.

Sterke og konkurransekraftige, lokale og regionale sparebanker har derfor stor betydning for bærekraftige lokalsamfunn over hele landet.

Landbruk i SpareBank 1

90 ansatte som jobber med landbruk, lokalt tilstede og stor bransjekunnskap

Totalt utlån på kr 35 mrd

370 mill i årlig premie på landbruksforsikring i Fremtind

8900 ansatte i hele landet totalt

Hovudtrekk for 2022:

- Den solide auken i 2021 varer ved i 2022.
- Mjølke- og svin er bærebjelken, og her var auken størst.
 - Kostnadsvekst.
 - Stabilt klima – god vekstsesong
- Noko av auken er inntekt på papiret, og ligg ikkje nødvendigvis på konto..

Mjølke og storfè

- Venta nedgang, snudd til oppgang
- Godt innanlands sal gav grunnlag for vekst i DB
 - 39.000 pr. ku / 5,61 pr. liter
 - Mjølkepris opp 47 øre, til 6,69 kr/l. God etterbetaling.
 - Stigande pris på slakt storfè.
 - Auka pris på kunstgjødsel og kraftfôr.
- DB pr. liter mjølk auka med 1,5 kr pr. liter på 3 år (40 %)
- Styrka lønsemd storfekjøttprodusentar med ammeku
 - DB ammeku opp 17 %, men berre 1800 kr pr. ku.

Tilskot

- Politisk bestemt at bondeinntekta bør hevast, og mykje av dette må koma via tilskot.
- Tilskot gjekk i 2022 opp med 15-20 % pr. bruk.
- Ekstraordinært tilskot utbetalt på hausten for å dekke kostnadsvekst.

Faste kostnader

- Denne generelle kostnadsveksten i samfunnet råkar bonden og. Men gjerne endå sterkare hjå dei som satsar – byggeindeks mykje opp.
- Stor auke i energikostnader: t.d. diesel og straum.

Investering og finans

- Stabil rente siste 5-10 år, stigande i 2022 og 1-2 % opp.
- Gjennomsnittsbonden har 3,4 mill. kr i gjeld, 90-100.000 kr i auka renter sidan botnnivå
- Litt mindre investering i bygningar – 137.000 pr. bruk, nedgang på om lag 1.400 kr i snitt.
- Medan investeringa i maskinar gjekk opp 15.000 kr, til 185.000 kr pr. bruk.

Kor blir pengane av...:

- Auka faste kostnader
 - Straum + 20-30 %
 - Diesel + 100 % (ned att...)
 - Generell inflasjon 5-6%
 - Dyrare bygg og maskinar...
- Auka renter
 - Styringsrente 1,25 % aug 19 – 4 % aug 23
 - Snitt gjeld 3,2 mill = 90.000 kr.
 - Gjeld 10 mill. kr = 275.000 kr.

Kor blir pengane av...:

- Økte levekostnader?
 - Reallønnsnedgang
 - Lønningene holder ikke følge med prisstigningen
 - Hva er «normalt» privatforbruk?
- Restskatt... 😊
 - Økte statusverdier på dyr og varelager
 - Gode resultat i 2021 og 2022
 - Økning i personinntekt men samtidig større kapitalkostnader

Dagens situasjon sett frå banken

- Utvikling i bondens likviditet – oktober 22-23
 - Innskudd har auka
 - Ledig kreditt er auka
 - Mislighold er stabilt
 - Antall saker med avdragsfrihet er stabilt
 - Få får avslag på lånesøknader !
- Mange er usikre på framtida ?

NORSKE BØNDER ER I KRISE

**VI VIL LAGE
MATEN DIN** Men utgiftene øker, og
inntektene har stått i ro lenge

**NÅ HAR VI BLITT
ØKONOMISKE TAPERE** Fordi vi ønsker å produsere
sunn og bærekraftig norsk mat

Derfor sier vi stopp

#BONDEOPPRØR

21:21

www.nationen.no

Et digitalt gjennombrudd

Vise din egen annonse her?

DEBATTINNLEGG

Dette er et debattinnlegg, skrevet av en ekstern bidragsyter. Innlegget gir uttrykk for skribentens holdninger.

Norske bønder har opplevd at dei i stadig mindre grad kjenner seg att i dei tala som vert lagt fram for å beskriva den økonomiske situasjonen i næringa.

Når dette talmaterialet også vert lagt til grunn for jordbruksforhandlingane vert tilliten til systemet og resultatet svært låg.

Gradvis har me fått bekrefta at norske bønder har hatt rett og både Storting og regjering har sett behovet for å få på plass eit rett talgrunnlag for næringa.

LES OGSÅ
You can do it, Pollestad

Det vart sett ned eit utval for å gå tala, det såkalla...

Jæren blør bønder

Innan 15 år vil 46 prosent av mjølkebøndene i Sola gi seg,
36 prosent av smågrisprodusentane i Hå og 44 prosent
av sauebøndene i Klepp, viser ny undersøking.

Kva skjer – og kan det koma noko godt ut av utviklinga? ▶

BV
Sjur Håland
Bothild Å. Nordsletten

12:26

Landbruk, Renter | R...
www.nationen.no

NATIONEN

MENY

LANDBRUK

Rentehopp gir milliardvekst i kostnader for bønder

Renteutgifter: Auka rentenivå har gitt bønder milliardvekst i lånekostnader siste åra, viser nye tal. Foto: Bjarne Bekkeheien Aase

Av [Bjarne Bekkeheien Aase](#)

Publisert:

25.08.23 01:00

NATIONEN

Ingen bønder vil bygge om fra bås-fjos til lausdrift: – Mange er skeptiske om framtidig økonomi

Innan 11 år må alle storfe «bu» i lausdriftsfjos. Meir enn halvparten av mjølkebruka i Gudbrandsdalen har bås-fjos. Ifølge Innovasjon Norge er ombygging nå.

<u>Dagens driftsplaner</u>			Versjon 2.0
Inntekter landbruk		3500000	3500000
varekostnad		1500000	1500000
Dekningsbidrag		2000000	2000000
Andre inntekter		350000	0
Faste kostnader		1200000	1200000
Avskrivningar		400000	400000
Driftsresultat		750000	400000
Lønnsinntekter		600000	0
Lønn for eige arbeid			750000
Privatforbruk og skatt		500000	
Renter		350000	350000
Avkastning på egenkapital			150000
<u>Rest</u>		<u>500000</u>	<u>-850000</u>

Kva er endret?

- Hvor mange laget driftsplaner før bygging?
- *Er dekningsbidraget lavere?*
- *Er renten høyere?*
- *Er tilskuddet lavere?*
- *Er faste kostnader høyere?*
- *Er forventningene høyere?*

Bønder og penger

**Bønder er sjølsagt
opptatt av økonomi !**

Men få er opptatt av avkastning på egenkapital, arbeidsbetaling og lønnsomhet

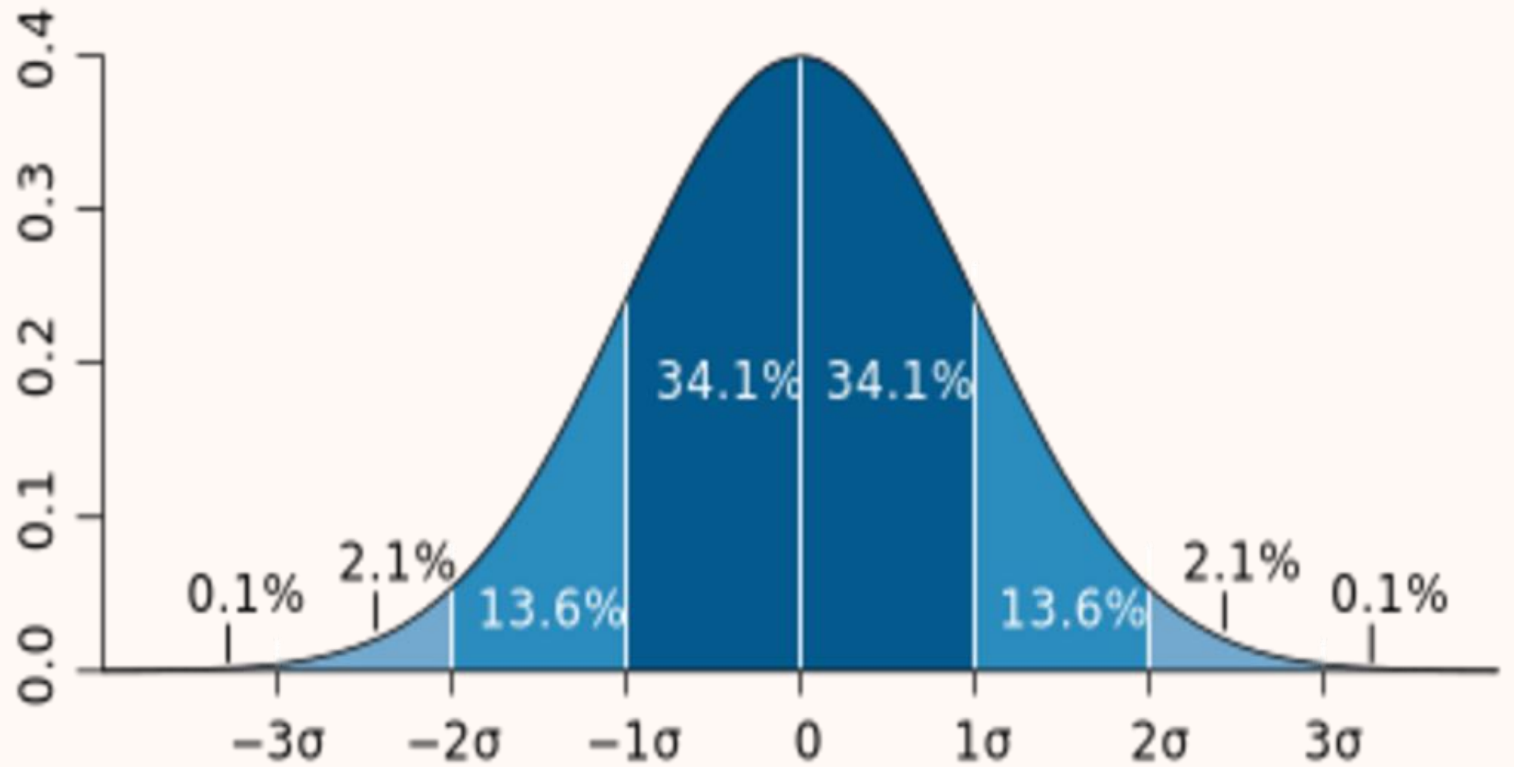
Hovedkravet er at økonomien samla sett gir rom for å leve normale liv og betale rekningar til rett tid

Likviditet er svært viktig for dei fleste !

Kva bestemmer bondens økonomi

- **Politiske rammevilkår**
- **Markedssituasjonen**
- **Avlingsnivå (regn/tørke)**
- **Ressursgrunnlaget på egen gard**
- **Egen dyktighet**

Hvordan
lykkes
fremover
?

Hvordan lykkes fremover ?

4. MJØLKEPRODUKSJON, PÅSETT 80-120%

Nøkkeltal	MJØLKEPRODUKSJON, Påsett 80-120% 2021			2020
	Høgaste 30%	Alle	Lågaste 30%	Middel
Tal bruk		112		133
Db pr liter	6,24	5,28	4,35	4,23
Db pr årsku	46 779	40 412	33 444	31 676
Db pr. dekar grovfôr	5 894	5 211	4 236	3 971
Db m/tilskot pr dekar grovfôr	7 425	6 787	6 006	5 522
Oppnådd mjølke-pris pr liter	6,05	5,92	5,73	5,30
Oppnådd slakte-pris pr kg kjøt	58,93	57,51	55,89	53,35
Variabel grovfôrkostnad pr daa	407	430	465	416
Maskinkostnadar pr daa	1 454	1 535	1 694	1 460
Maskinkostnadar pr liter	1,37	1,37	1,37	1,39
Kost Innandørsmek. pr liter		1,19		0,87
Kost Innandørsmek. pr ku		8 163		6 010
Leveranse mjølk pr årsku	7 524	7 659	7 656	7 530
Påsettprosent	101 %	97 %	94 %	99 %
Kvoteoppfyllingsprosent	97 %	98 %	99 %	97 %
Korrigerte dekar pr "kueining"	5,7	5,7	5,7	5,9
Årskyr	46,1	45,8	37,8	43,0
Mjølkekvote	363 426	366 705	302 018	341 602

Marked for mjølkekvoter

100 % privat
sal i 2023
og 2024

Kvotetak

Skatt

Priser

Melkekvoter

2022	Kvotesalg			
REGION	Selgere	Høyeste bud	Solgt	Snittpris
FINNMARK		10,00		
TROMS	1	8,00	157 558	9,25
NORDLAND		14,00		
TRØNDELAG	3	15,00	980 061	15,20
HEDMARK		18,05	117 250	18,00
OPPLAND		15,00	161 749	15,00
MØRE OG ROMSDAL	2	13,10	95 805	13,80
VESTLAND		12,50	150 999	11,50
BUSKERUD AGDER		10,00 16,00	187 645	11,10
ROGALAND		21,20	81 143	22,00
ØSTFOLD/ VESTFOLD		12,00		

13,7

2023	Kvotesalg			
REGION	Selgere	Høyeste bud	Solgt	Snittpris
FINNMARK	2	10,00		
TROMS	2	6,20		
NORDLAND	5	9,00		
TRØNDELAG	12	10,00	1 215 630	10,50
HEDMARK		15,50	101 338	16,00
OPPLAND	1	12,00	94 135	14,75
MØRE OG ROMSDAL	9	9,50	346 577	10,35
VESTLAND		11,00	92 700	11,15
BUSKERUD	2	7,00	50 000	10,00
TELEMARK		14,00		
AGDER		18,00		
ROGALAND	4	18,00	174 628	20,50
ØSTFOLD/ VESTFOLD		12,00		

- 15 %

11,7

Eige eller leige?

Leige kan
utgiftsførast

Kva skatt har
du?

Kva trur du om
kvotepriser
fram i tid?

Eksempel på eige eller leige – høg skatt

Leige av kvote vs. Kjøp			
		Leige	Kjøp
Rente	6,0 %		0,54
Nedbetalingstid	15		1,20
Kjøpspris (kr/l)	18		
Leigepris (kr/L)	1,50	1,50	
Skattegevinst (reduisert overskudd)	50,60 %	0,76	
Skattegevinist renteutgifter	22,00 %		0,12
Netto årlig kostnad kr/L		0,74	1,62

Eksempel på eige eller leige – låg skatt

Leige av kvote vs. Kjøp			
		Leige	Kjøp
Rente	6,0 %		0,54
Nedbetalingstid	15		1,20
Kjøpspris (kr/l)	18		
Leigepris (kr/L)	1,50	1,50	
Skattegevinst (reduisert overskudd)	37,00 %	0,56	
Skattegevinist renteutgifter	22,00 %		0,12
Netto årlig kostnad kr/L		0,95	1,62

Kjøp eller redusert produksjon?

- Kva koster det deg å produsere mjølk?
- Kva koster dei siste 50 tonn?
- Kva er din flaskehals? (Fôr, arbeid, båsplasser)
- Kva gjev best avkastning på din flaskehals?
- Korleis trur du landbrukspolitikken vil utvikle seg fram i tid?

Eksempel - Kjøp eller redusert produksjon?

Eksempel på utslag ved redusert kvote i sone 2A (0-sone)				
Alternativ	300 tonn	200 tonn med 7 ammekyr	200 tonn	150 tonn
Kjøp av rundballer (700 kr/stk)	500 stk	350 stk	200 stk	0 stk
Kjøp av kvote (liter)	150.000	50.000	50.000	0
Forutsetninger				
Faste kostnader utanom førkjøp	800.000	800.000	800.000	800.000
Kjøp av kvote (kr/l)	20	15	års nedbetaling	

Eksempel - Kjøp eller redusert produksjon?

Eksempel på utslag ved redusert kvote i sone 2A (0-sone)				
Alternativ	300 tonn	200 tonn med 7 ammekyr	200 tonn	150 tonn
Tilskudd	881.944	919.529	807.004	732.598
Dekningsbidrag (5kr/l)	1.487.500	1.070.000	1.000.000	750.500
Driftsoverskudd	1.219.444	944.448	866.923	683.017
Skatt	-152.267	-79.212	-52.156	-26.206
Rente	-449.150	-321.317	-321.317	-257.400
Avdrag	-360.000	-226.666	-226.666	-160.000
Til arbeidsvederlag og egenkapital	258.027	317.253	266.785	239.411
Differanse	0	59.227	8.758	-18.616

Hvordan lykkes fremover?

- fagkompetanse, lederkompetanse, personlig kompetanse, sosial kompetanse.
- å være motivert og være på hogget, å ta ansvar
- Tilpasningsdyktig
- God på driftsledelse

Landbruk

- Vi jobber med dei som har verdens viktigste yrke !!

SpareBank
SR-BANK

